

กฎกระทรวง

มาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๕

อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา ๔ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗ (๖) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และบทนิยามคำว่า “มาตรฐานการอุดมศึกษา” ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“การขอตำแหน่งทางวิชาการ” ให้ความหมายรวมถึง การพิจารณา การกำหนดและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการด้วย

“หลักสูตรการศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรระดับปริญญาและต่ำกว่าปริญญาตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ

“ระบบทวิภาค” หมายความว่า ระบบการจัดการศึกษาในหนึ่งปีการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นสองภาคการศึกษาปกติ และหนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าสัปดาห์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

“คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

“คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันอุดมศึกษาหรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ข้อ ๓ ให้ใช้มาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายนี้ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง

ข้อ ๔ การขอตำแหน่งทางวิชาการ ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ โดยประธานกรรมการและกรรมการต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่อยู่ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษานั้น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการ

ข้อ ๕ การแต่งตั้งคณาจารย์ให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา มีสามระดับดังต่อไปนี้

- (๑) ศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ
- (๒) รองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษ
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

นอกจากตำแหน่งทางวิชาการตามวรรคหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาอาจมีตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กำหนดโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้

ข้อ ๖ การขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ขอต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งซึ่งพิจารณาจากคุณวุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการสอน

(๒) ผู้ขอต้องมีชั่วโมงสอนประจำวิชาใดวิชาหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเทียบค่าได้ไม่น้อยกว่าสามหน่วยกิตในระบบทวิภาค

(๓) ผู้ขอต้องเสนอผลงานทางวิชาการที่ผ่านการประเมินจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากหลากหลายสถาบัน และมีความรู้ความเชี่ยวชาญสำหรับสาขาวิชาที่เสนอขอ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewers)

(๔) ผู้ขอต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการที่เหมาะสม

สถาบันอุดมศึกษาอาจเสนอแต่งตั้งคณาจารย์ซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่ต่างไปจาก (๑) ให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นก็ได้ โดยเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีพิเศษ

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อประเมินผลการสอนของผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด และเสนอให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณา

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการแต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่อยู่ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษานั้น (readers) เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ และเสนอให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณา

เมื่อผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการผ่านการประเมินผลการสอนตามข้อ ๗ แล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการเสนอผลการพิจารณาของคณะผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งพร้อมความเห็นต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาว่าสมควรแต่งตั้งให้ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการดำรงตำแหน่งนั้นหรือไม่

ข้อ ๙ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้การขอตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใด ไม่ต้องแต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๘ สำหรับการขอตำแหน่งทางวิชาการที่ผู้ขอมีผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่จำนวนมาก และได้รับการอ้างอิงอย่างสูงในฐานข้อมูลนานาชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับ และมีค่าดัชนีผลลัพธ์และผลกระทบของงานวิจัย (life time H-index) สูง ตลอดจนเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยสำคัญ โดยคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการต้องพิจารณาผลงานทางวิชาการ รวมทั้งพิจารณาจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการของผู้ขอ และให้นำข้อ ๘ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๐ ให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษากำหนดชื่อสาขาวิชาสำหรับการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ เพื่อใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ ๘

ข้อ ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลการอุดมศึกษาของประเทศ ให้สถาบันอุดมศึกษานำเข้าข้อมูลการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระบบฐานข้อมูลทำเนียบผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการแห่งชาติภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สภาสถาบันอุดมศึกษานุมัติการแต่งตั้ง หรือวันที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับแจ้งการมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๒ การเสนอขอทบทวนมติไม่อนุมัติการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการของสภาสถาบันอุดมศึกษา ให้ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการสามารถเสนอขอทบทวนผลการพิจารณาได้ไม่เกินสองครั้ง โดยแต่ละครั้งให้ยื่นเรื่องได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับทราบมติ และต้องแสดงเหตุผลทางวิชาการสนับสนุน

ข้อ ๑๓ ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการซึ่งเป็นผู้ที่กระทำความผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณอันเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการที่เสนอขอ

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดให้มีการกลั่นกรองผลการพิจารณาการขอตำแหน่งทางวิชาการในระดับหนึ่งระดับใดได้

ข้อ ๑๕ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงกว่ามาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนด

ข้อ ๑๖ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา อาจออกประกาศหรือแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษานี้ได้

การออกประกาศหรือแนวปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

ข้อ ๑๘ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประเมินผลและทบทวนข้อกำหนดในกฎกระทรวงนี้ ทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยรับฟังความคิดเห็นของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียน คณาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิตอย่างกว้างขวาง

ข้อ ๑๙ การขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แล้วแต่กรณี จนกว่าจะแล้วเสร็จ โดยให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามมาตรฐานการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๒๐ ให้ประกาศและระเบียบดังต่อไปนี้ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎกระทรวงนี้ ยังคงใช้บังคับอยู่ต่อไปจนกว่าคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

(๑) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๓) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(๔) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(๕) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง วิธีการพิจารณาก่อนบรรจุคุณสมบัตินักเรียนและผลงานทางวิชาการของผู้เสนอขอตำแหน่งศาสตราจารย์ก่อนนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(๖) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง วิธีการพิจารณาก่อนบรรจุคุณสมบัตินักเรียนและผลงานทางวิชาการของผู้เสนอขอตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(๗) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(๘) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง การกำหนดชื่อสาขาวิชาสำหรับการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการและการเทียบเคียงสาขาวิชาที่เคยกำหนดไปแล้ว พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(๙) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาการพิจารณาทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑๐) ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๑๑) ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑๒) ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยการกำหนดชื่อสาขาวิชาสำหรับการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการและการเทียบเคียงสาขาวิชาที่เคยกำหนดไปแล้ว พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑๓) ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาการพิจารณาทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เอนก เหล่าธรรมทัศน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยข้อเสนอแนะและความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา กำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้